

Előfizetési díj félre postán és helyben borítékkal 6 forint, boríték nélkül házköz küldve 5 forint e. pénzben.

Mezjelenik hetenkint négyszer egy egy iv.

NEMZETI UJSÁG.

13. sz. Kedd.

Előfizetési minden es. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségénél, Zöldkert utca 488 szám alatt földszint, a hivatalban.

Tisztán írott címeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek címzendők.

Alapítá KULTSÁR ISTVÁN táblabíró, kiadja özvegye.

TARTALOM.

Hazai napló. Kinevezések. Korunk ügyei. (Eroködésünk.) Országgy. (178. orsz. ülés a FöRtűnel: az általános sérelmek folytatolagos tárgyalatása. 237. ker. ülés: a középponti balparti vasut. folyamodása. 179. orsz. ülés a FöRtűnel: a hajdu és jászok ker. elrendezése. 167. orsz. ülés a KKnál: a kir. városok iránti tik izenete a KKnak. 239. ker. ülés: a balparti vasut-t. folyamodása fölötti tanácskozás. 180. orsz. ülés a FöRtűnel: a hajdu és jászok kerületek rendezése folyt. 168. orsz. ülés a KKnál: a sérelmek és kívánatok 2ik osztálya iránti határozatok fölötti tanácskozás. 240. ker. ülés: a balparti vasut-t. folyamodása fölötti vitaközös folyt. 241. ker. ülés: a balparti vasut-t. folyamodása. 242. ker. ülés: a börtön rendszerben tett módosítások hitelesítése és az indítványok sorozata. A középponti vasut-társaság-választmányának jelentése az országos választmányhoz.

Külföldi napló. Francia- és Angolország.

Bel- és külföldi telegraph.

Élet, irodalom és művészet. Párhuzam Fichte s Napoleon közt. Magyar színi ügy és dráma-irodalom. (Folyt.) Ikervárosi hírnök. Nemzeti színház.

HAZAI NAPLÓ.

Kinevezés. (Haza.) A ml. m. kir. udv. kamara a Fiálkovic János halála által megüresült unghvári kincstári beszédei hivatal ellenőri állomásra, az ottani beszédei hivatali első írnök Gönczy Jánost, ennek helyére pedig ottani második írnök Haraszthy Tamást alkalmazá. — A megüresült lyuttai erdési állomásra pedig a kosztinai alerdész Mankószky Agostont alkalmazá.

A nm. m. kir. udv. kincstár a megüresült kapnik bányahivatali s egyszersmind bányatorvényszeki helyettes tollnoki hivatali középponti fogalmazó gyakornokára Glanzer Károlyra ruházta.

A nm. m. k. udv. kincstár a k. vám- és 30ad hivatalnál Vj-Bellán megüresült beszédei hivatalra Tovanický József ottani ellenőrt emelte ideiglenesen. — A javorszinkai k. 30ad hivatalnál megüresült harminczadosi állomásra pedig Perk Antal pahrendorf k. 30di útlevélvizsgálót nevezte ki.

Korunk ügyei. Eroködésünk. Szerepeket osztogatni a mesterek, a hatalmasok dolga; igen természetes tehát, ha a magyar sajtó „Tonans”ának szerencsés örököse is helyet rendel, irányt mutat, s munkát osztogat mindazoknak, kik a hírlapok olvasóit mulatni, buzdítani, vagy ha más szemüveggel nézni tetszik unatkní, s hazafui lelkesedésükben föntartani törekeshnek.

Igy történt, hogy a „Nemzeti Ujság” működésének a „Pesti Hírlap” által színhelyül egy jobb oldali határdombon kimutatva. *) Szerepe: megállapodási eröködés: szándoka hiu, sorsa szánandó! ott fírad, ott izzad, t. i. a, hol a nyugotról özőnlő „szabad elvek” zápora már régen fölzártatta, sikamlóvá tette a földet, és megátalkodott makacságának czélja: óvni a nyolcz százados alkotmány alapját s fő oszlopait; holott az ő épületnek omolni indult boltozata összezúzással fenyegeti a karokat, melyeknek elszánt hűsége a nemzetnek egykori büszkeségét védni s erősíteni nem szűnik! a)

*) „Pesti Hírlap.” 367. szám 150. hasábján.
a) A Pesti Hírlap minket maradéknak nevez, mi e jöslő elnevezést köszönjük, esteljesedését erősen hiszszük. Mi maradni fogunk, mikor a P. H. tévtanjai rég elkongottak. Szerk.

ELET, IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Párhuzam Fichte s Napoleon közt.

E két férfi egymással csak küllaktra s alkateröre nézve hozhatók párhuzamba. Napoleon akarat-ereje óriásilag rémitó volt, mert világot ostromla. És ez oka, miért, hogy az egész világnak felzúdulni kellett ellene. Ezt hadseregek nem teheték. — a harcban edzett — szétzúzóda azokat; csak népek vihetének illy munkát véghez. s ezért neveztek a lipsei útközvet joggal népesatának. Minő akarat lehet az, mely a világ legműveltebb népe akaratává tehetette magát; ezt mondhatni Napoleon felől; de egyszersmind minő akarat, mely minden physikai akarat nélkül, egyedül önmagára támaszkodván, e roppant nagy akaratnak, melynek intésére százezeren mentek csatába, öntudatosan ellenállani erővel és bátorsággal bírt; ezt pedig mondhatni Fichte Jánosról! Napoleon megmutatta a népnek, mit akart, s azért lón a nép hősev. Consul, császár csak az által lehetett, hogy alanyul képvisel a nép tárgylagos akaratát. A nemzet, a hadsereg vagy Napoleon nem akart más nemzetet elismerni, mint a francziát, mely maga legyen uralkodóvá. Ez okból megrohanta Napoleon hatalmas akaraterejével mind azt és ellensége volt mind annak, a mi körüle uralkodni akart. Addig verte a népet, míg önértetre ebredtek, melyek valóságán és egyéniségén aztán eszméje a világaralkodásról szétzúratott.

S ezt Fichte hatalmasan elmozdítá. A fegyver és harc férfianak a gondolás férfija, az akarat biztosságának és autonómiajának embere, lépett ellene, ki semmivel sem bírt, csak szóval, mit Napoleon nem becsült. Napoleon, mindazon tudományok ellensége, melyek az eszmere irányoztatják, a német philosophiát hasztalan chimerának tartá. De Fichte által német lón a philosophia, mint a német szellem

Mi kedvező ellenben a „Pesti Hírlap” szerencsés szerkesztőjének állása! Ő mutatóványait balról azon „határdombon” látatja, melynek háta mögött az őseinktől úgy nevezett „arany szabadság” nem sokára lealdozik. Az esemény nem mindennapi. Egy hosszú korszak végzendi pályáját: hite dícső, tettei nagyok, utódnak pedig neve, évei, s sorsa még mind bizonytalan, ki csodálja ennél fogva, ha a baloldali határdombon számos honosink figyelme mereng, főkép minthogy ott időtöltésül a centralisatio sulyos köve a tető felé sisiphusi kitéréssel hengergettetik? Igaz, hogy az illy mulatságot néha néha máshol „repeal” és „pronuncia-mento” fele zivatarok is megszakasztják és a már már fölrkezett sziklát lefelé, az utána toladók sokaságra lödítják, de a tapasztalás azt is tanítja hogy nem tarthat öszvezeztatástól az, ki a lerobogó elől jó or ki tud térni. — A szerepek ezen sajátága mellett igen megbocsáthatónak tartanám, ha a „Buda-pesti Híradó” szélsőségeket közvefítő Ancillonként „ide s oda pislogna,” mindazáltal minden arra mutat, hogy annak tisztelt dolgozói a hon körülményeit tekintve nem felelik Solont ki a pártok idején az elhatározott részvétet minden polgárnak kötelességül tette.

Hanem legyen bár hol a véleményekben egymástól távol álló feleknek működési színpadok, érjen bármi véget külön irányban megindult pályánk, úgy vélem küzdésünk, még sikeretlensége esetén is, a később kor kárhoztatótól nem tarthat. Az „utósó rómaiak”nak csak fegyverüket és nem nevéket alázta le a szerencse, és nálunk is, ha a századokat át élt alkotmány helyébe egy divatszertű s divattal változó lépne: az unokák ítéletét bátran várhatják azok, kik nem akarnak boldogabb hont keresni, olly uton, mellyen már több nép sietett s kifíradt, de az igéret földére, hol nyugalom, rend, vagy meglegedés honol, el-még egy sem jutott!

De ha bár nines is szándékuk a „Nemzeti Ujság” elybarátinak a mesés Eldorado felé vándorolni: mindazáltal az is távol van tőlök, hogy kényelem, vagy kétségbe esésből vesztegelve várják be az öszvetornyosult veszföllegek megáradását. Midőn országos teremünk, megyei gyűléseink s polgártársaink magán köreik ezer változatokban hangoztatják: „Több erőt a kormányának, s szilárdabb rendet a megyéknek, nagyobb tiszteletet a törvényeknek, általánosb kifejlődést a népnek, számos kutforrást az anyagi jólétnek!” sat. bármi parányi tehetségu hazafi, ha csak kötelessége öntudatára jutott, megállapodásról épen nem gondolkothatik. Hanem mint itéljük azokról, kik honunk ennyi hiányi közt, s mint mondani szeretik, az átalakulás korszakában, törvényt törvényes szokást sértve a velök hasonjogu rendeket néma szerepre s henyé munkátlanságra kárhoztatják, s a nemzet jelenét s jövődjét csupán csak egy polgári osztály vagy inkább egy pártfelekezet belátása ereje s önkényére bízni eröködnek. La violence ne peut opérer une réforme durable! b)

Aztán lehet-e azoknál megállapodási akarat, kik honunk jelen körülményeit a multaknál fenyegetőbbnek b) Az erőszak nem eszközölhet tartós átalakulást.

ítélek? — Eddig országos rendünk trontól fényt kölcsönözve s ismét tront dícsőitve futottak századokon at megye hatóságai pályájukat. Derüre boru, öröme hű, itt is ugyan, mint mindenhol, sokszor következett, de valamint a naphoz hű bujdosók fényt csak eltakarják, de ki nem oltják a föllegek, úgy nálunk is a sors esapásai csak zavarák jólétünket, de nemzeti éltünket le nem ronthaták. Most ellenben, ha titkolódni nem akarunk, hány magyar sovárogy olly naptár után, melly uralkodó csillagul a „Népfőlség” jelelte ki? holott ennek fölkeztjei — képviselői — a Conventelőt rettegnek, Napoleon előtt némák, s idegen fegyver előtt porba hajolnak! — Eddig műveltségünk igenlegesnek mutatkozott: ismerni a hajdanok arany gondolatit hasznos hagyományait, vizsgálni századunk jeles találmányait, sokféle tapasztalásit, kutatni a jövődjé szükségit és öngondjaink mellett a későbbi nemzedék érdekeire is ügyelni, műveltség jelenek tartatott: most megvetni az igazságot, mellyet keresni bajos, követni nehéz, kizsákmányolni kéjekre önzésre a kor leleményeit, felejteni a hosszú jövődjét a közel pillanat csalóka reményeért vagy örömbábjainkért az utódok sorsát, bátorságot fölaldozni, mind többtől és többtől, fölvilágosodásnak tekintetik. — Eddig legbecsesb javaink közé számítánk a vallást; tanjai adtak tetteinknek irányt, lelünknek erőt, törekvéseinknek segédársokat. Belgrádot nagy Hunyadink vallásunk segedelme által tartá meg. Buda szabadítására önkényteseket vallásunk iránti szeretet vezérelt, s neki köszönhetjük leginkább, hogy a „Félhold” arnauta drabantaival földünk fölött örök uralkodásra nem jutott: most? — Most agítatióknk egyik eszköze és hogy az általa létrehozott, vele egybe szőtt alkotmányunk megunt napjait rövidítsük, ellene hol sérelmek, hol indítványok fegyvere emeltetik! — Nézzetek uram éjszak-keletre! Néva partjain nehéz föllok emelkednek s Sobieszky bajnokinak merész utóai vértől s könnyektől ázvák, avagy forduljatok délyugotnak s emlékezetetekbe jő, mint törtek meg, tul a Pyrenaeuson, a vallás páncélozta melleken a „nagy nemzet” fegyverei s hogy Sierra Morena bércei közt a győzelmes francia sasok főnakadtak.

Még csak a népre egy pillanatot! — Mióta a beglerbégek s basák földünkön karadsch-ot szedni megszűntek; láttuk ennek mindegyre enyészni baját, enyhülni terheit, gyarapodni jogait, javulni sorsát s napjait esendes nyugalomban folyani. Most számára „nem kegyelem hanem igazok” követeltetnek, népbarátok, nép emberei, népboldogítók szavaitól hangzanak vissza a teremek. Száma nines a nagy ígéreteknek s a keblek nem ismert vagyokra ebresztettek; de tettek a nép javára a gyűlölet gerjesztetik. Ha pedig külföldön nezzük azon fákknak gyümöleseit, melyeknek honunkban átültetett teendőink „álphájá”nak mondatik; láthatjuk miszerint áldást s üdvöt a nép rólok nem szed, mert ez itt tömegestől hagyja el a csak nyomort s nyugtalanságot termő „szabadság” fáját, amott zendület szövetekének pusztító világánál keresi a hatalmasok s tehetősöktől,

minkint azt régi római pénzeken és kőfaragványokon látni. Gyalog hátán összekulesolt karokkal járt, esőndesen magába vonult, a munkától soha nem pihenve, gondolatokat fogalmazva, melyek aztán tette lőnek. Igy Fichte is alacsony vaskos férfi volt, metsző parancsoló vonásokkal; beszéde is metsző élességgel bírt. Mindegyik tett embere volt, mindenik a maga módja szerint; mindkettő egész a tulajság erős akaratú, azonban kedély sem hiányzott tőlök, ha vele az akarat egyezett; más különben ez diadalmkodott mindenben, minthogy kitémőleg gyakorlati emberek voltak.

Magyar színi ügy és dráma-irodalom.

1515ben előadatott Mária királynő udvarában „Az erény eskej versenyzése”, mellyet Benedictus Chelidonius fehérvári kanonok Bécsben Victornál ki is nyomtatott.

Frankfurter Bertalan 1517ben Bécsben Victornál egy drámát nyomtatott, mellynek czime Comodia grillus (?). A dráma Brandenburg György hgnek van ajánlva, ki 2dik Lajos udvarában lakott.

Sőt a szerencsétlen mohácsi útközvet után, az ausztriai ház hosszú küzdése köztben az oszmánokkal és az erdélyi fejedelmekkel, sem hunyt el a dráma; hiszen néha magából a harczelethöl merítették a költők az anyagot.

Karadi Pál vigjátékot írt „Balassa arulása fölöl, ki 2dik János megválasztott magyar királytól elszakadt.” Ez a cím. Maga a vigjáték nyomtatva van Abudbányán 1569ben. Az itt érintett 2dik János király nem más mint Zápolya Zsigmond János erdélyi fejdelem, ki 150 Ferdinand ellen föllepett s Magyarhon koronáját elfoglalni akará.

Szegedy Lőrincz írt egy „új és igen szép vigjátékot első szüleink állapotjáról 1575.”

mint vele elhíthetik letartóztatott jogait, vagy mohonyeli Cabet communismus-i evangéliumát fohászkozik együgyűségében Jöjjön el minél előbb „az egyetlen munka teher s közös birtok” országa az emberek közé, kiknek azonban erejük ügyességök szorgalmok éppen úgy, mint vágyaik, szivhajlamaik s szükségük végnélkül különbözök. —

Illy körülmények közt őszinte meggyőződés szerint megállapodási erőködés annyi, mint a vesztégesség, mely bennünket meg nem óv attól, hogy az eszmé-zavarok árja által a népeket elyelő anarchia zuhatag-jához ne ragadassunk. A honi mostani kötelessége ja-nus-i modorban multa vagy jövőre egyiránt ügyelni. A megsebzett testet táplálni s védni újabb csapásoktól nem elég, a sajtó tagokra is kell, hogy az egészek é-leterejét ne veszélyeztessék. — Szavainak értelme azonban nem az, mint ha teendők öszvegét Vira-gunk ama fölköltésével: „Vissza Magyar!” kifejezni lehetne. A régi idők alakjában a XIX század emberei kényelmet s örömet nem lelnek. Más eszmék, vágyok s szükségek más intézményeket s törvényeket is ígé-nyelnek. A nemzet mint egyének kifejlődés által új életkorba lépnek és ezeknek mindegyikét ugyan azon szabályokkal ki környezné? Am dicsekedjünk érettsé-günkkel! Haladjunk az ész világánál, a tapasztalás, a történetírás s főnálló törvényeink szerlete mellett, de ne vesztégessünk időt s erőt az örökös meddőségű kí-sérletekre, ne szépsítsük a liberalis önkényt, az önzést rosszul takaró elméleteket, ne véljük jog tapodással biz-tosítottai a jogokat, ne ajánlgassuk az országot fön-tartott rendek ellen a polgári jogokból kizáró ostracismust, és ne feledjük, miszerint az érett kor fő jelleme, hogy: Comississe caveat, quod mox mutare laboret. K. S. M.

Országgyűlés. CLXXVIII. országgyűlés a m. fő RR-nek jul. 16. országgyűlési ő. exejának elnöke alatt folytatólago-san tárgyalattak az általános sérelemek. A 6ik pont alatt foglalt Komárom megyének a futó homok tárgyában tett nézetekre, a KK. és RR-nek azon határozata, mely szerint ez ügy az indítványok sorába utaltaték a m. fő RR. által is pártoltatott, ugyan illy módon a 9dik pont alatti fejérmegyei kívánat, mely szerint magyarorszá-gi tűz és jég kármentesítő társaságok föllállítása eszköz-landó, szinte mind a két tábla által az indítványok so-rába utaltatott. A 7dik pontban a honi ipar és gyárak virágoztatása tekintetéből több megyék kívánják; hogy a magyar ezredek számára szükséges kelmék a men-nyire lehető magyar gyárakból vásároltassanak. E pont-ra vonatkozólag a választmány nézete, mely szerint ez ügy az 1765: 24rei hivatkozás mellett ő felsége elébe terjesztendő, mind a két tábla által pártoltatik. A 8dik pont alatt érintett, s több megyék által pártolt Tolnamegyének azon indítványát, mely az aldunai tar-tományok vissza csatolását tárgyalja, a választmány föl-terjesztendőnek véli, és ennek pártolásában a fő RR-ek a KK. és RR-hez hozzá járulnak. A 10dik pont is elfo-gadtatott a m. fő RR. által melyben a választmány föl-terjesztendőnek véli Szepes megyének azon kívánatát, mely a Gallieziához csatolt résznek visszakapcsolásá-ra küldött bizonyos nehézségek miatt eljárásában meg-akadályozott választmány munkálatainak folytatására leendő vitatást tárgyalja. — A 11 pont alatt Liptó megyének azon kívánata foglaltatik, mely a KK. ösz-szehívó leveleknek az o. gyűlés előtt 7 héttel leendő kö-zöltetését s illető kihirdetését illeti. Ehhez a KK. és RR. a k. k. előterjesztéseket is csatoltatni kéri s a m. fő RR. elfogadják, valamint a 12dik pont alatt előadott a rez-penzeknek folyami értékekre leendő átváltoztatását tar-gyázó választmányi nézet is, mely szerint az fölter-

jesztendő elfogadtatik. — A 10 pont alatt Bereg me-gyének a só csempészeti bíráskodását a kamarának, valamint a harminczadi hivatal kikerülése miatt folyta-tott perekből kelt sérelmeit a választmány fölterjeszten-dőknek véli, ebben a KK. és RR. is megegyeznek. — E pontra nézve egy főhivatalnoknak azon indítványát fo-gadtatott el, mely szerint az első részt illetőleg föl-szó-lítandók a KK. és RR. hogy az e tárgyban még 1840. majus 1én kelt főrendi izenetet folytatolagos tanácsko-zás alá vevé, a tanácskozásnak akkor megszakasztott fon-alát jelenleg föl fogni, s nézeteiket a fő RR-el közöl-ni sziveskedjenek. A második részt illetőleg az indít-ványzó sérelmet nem látván, azt kijelenteni javasolja. —

A 14dik pontban Torontól megye sérelemként je-lenti, miként a magyar végvidéken, a magyar nemze-tiség legkisebb nyomára sem akadhatni. — A 15dik pont alatt Aradmegye kívánja: hogy az oláh tanítókat képző aradi iskolákban a magyar nyelvet tanító egyén fizetéssel láttassék el. A 16dik pont alatt Vas megye a kir. fiskusra szállott javaknak a törvény rendelte cze-l-ra fordítását — a 17dik pont alatt Aradmegye az orosz birodalom alatti romai catholikusokon elkövetett zsarolá-soknak orvoslását kéri eszközöltetni. Ezen kívánathoz a Török birodalom alatti keresztények sorsok könnyi-tését tárgyaló kívánat is csatoltatott. E pontnál egy m. püspök következő magasztos beszédet tartott.

A tárgy mind érdemére, mind védokaira nézve a t. KK. és RR-ek jöllehet egyetértek; de a tárgy fontos-sága, mennyiben az egész cath. egyház érdekével leg-szorosab összeköttetésben van, menteségemül fog szolgál-ni, ha ez iránti nézeteimet s véleményemet bővebben előterjesztem. A magasztos felebaráti szeretet, a sze-lid emberiség bánat és részvét kapcsolatával füz ben-nünket a legtávolabb szenvedőkhöz is, és ha bajakon segíthetni elég erőnk nincs, legalább bánatunkat, rész-vétünket nyilvánítani szent kötelességünk. — Nemesak egyes, hanem egész nemzeteknek is tiszte ez, s ha van eset hol föl szólalni népeknek szükséges, halgatni ak-kor annyi, mint feledni az emberiséget, feledni a ke-resztény szeretetet. A magy. nemzet bizonyosan nem ke-vesté érkeheti, mint akár mely nemzet polgárai ama méltatlanságokat, melyeknek az orosz birodalomban a cath. kitétetek. Tudva van előttünk, a mult évi hírla-pok utján is, hogy az orosz birodalomban a cath. püspö-öknek, és általában minden catholicusoknak szigorú büntetés alatt megtiltatott a sz. székeli — még tisztán lelki dolgokba — közlekedés is; és ez által az egy-háznak fogalma is, mely lényegesen a tagok és fő kö-zötti szoros viszony által föltételeztetik, meg van sem-misítve. Az ottani catholicusok vallási és egyházi ügyeik-ben s érdekeikben nem saját lelkipásztoraiktól, és egy-házi előjáróiktól, hanem egészen idegen t. i. orosz hitü világiaktól függnek; a régi lengyelországi tartományok-ban és egész orosz birodalomban a cath. püspökök a cultusminiszter engedelmé nélkül senkit a papnevelő in-tézetbe föl nem vehetnek, senkit föl nem szentelhetnek, senkit lelki igazgatásra nem küldhetnek, senkit egyhá-zilag nem fenytethetnek. Az ugynevezett fejér Orosz-országban 8500 □ mérföldnyi és 8 polgári kormányzó-ke-t u. m. Vilna, Grodno, Bialistok, Vittebsk, Mihilev, Minsk, Volhynia, és Podolia — magában foglaló rop-pant térségen 9 millió cath. lakosságnak alig van ne-hány püspöke; — az egyházi kormányzás részint el-hanyagoltatik, részint olly férfiakra bízatik, kik az egyházi törvények értelmében arra alkalmatlanok, sőt méltatlanok. Hogy a görög catholicusok elnyomattatva, magokat kényszerítve érezzék a n. e. görög egyházhoz csatlakozni; 1828ban Volhyniában görög cath. püspök-

ség eltöröltetett, s veleegyütt minden lelki igazgatás megszűntetett. 1836ki mart. 28ai költ ukaz által a cath. lelkipásztoroknak szorosan meghagyatott, hogy senkit gyónáshoz és urasztalához ne merjenek boesátani, kit személyesen nem ismernek. — 1840ben a podlaci cath. püspök Gutkovszky Marczel — kinek rendíthetlen jel-lemen és lelkiismeretességén, minden csábítási kísér-letek hajótörést szenvedtek — mivel hitének és hivata-lának arulója lenni nem tudott — legfönsőbb parancs következtében erőhatalommal elfogattatott és bezárattott. — Ugyanazon évben császári rendelet szerint a „g ö-rög egyesült egyház” nevezet szorosan tiltatott, és mindazokra, kik az orosz hitről cath. hitre térnének minden ingó és ingatlan javaik elkobozása határozottat-t; sőt Litvániában és az ugynevezett fejér Oroszországban a cath. lelkészeknek még az Isten ígéjének hirdetése sem engedtetik meg, hacsak előbb a leírott egyházi beszéd az orosz hitü kormány emberei által meg nem vizsgál-tatik s helyben nem hagyatik. — Két cath. lelkipásztor — mivel híveit arra bátorított buzdítani, hogy atyák hitéhez hívek maradjanak, a belügyminiszternek 1840. decemb. 5kén költ parancsára száműzést fenyítetett. Következő 1841 eszt. dec. 25. költ ukaz által, mindazon egyházi javak, és alapítványok, melyekkel a cath. egyhá-zak, nagy részben saját híveik buzgóságából ellátva vol-tak, elfoglalattatni rendeltettek. — Végre 1842. évi mart. 22én a krakói és sandomiri s más 2 püspökségre, minden egyházi közbejvetel kizárásával fölzentelt püspökök neveztetek ki, mintha a fölzentelt püspökök apostol-kodhatása csak annyi volna, mintegy kozak csapatnak igazgatása. Illy körülmények között, ugy hiszem, könnyü eltalálni okát azon szomorító hitszakadásnak, mely a cath. egyházat az orosz birodalomban érte, főkép ha meggon-doljuk, hogy az erőszakkal párosult csábítás működé-seinél a testi büntetések fő szerepet játszottak a vallási meggyőződés megváltoztatásában. — És mindez történt Europa — s annyi keresztény láttára. — Orosz hata-lom részese ama vallásnak, mely szeretetet, türelmet igényel fejedelmektől szinte ugy mint egyesektől, több millió catholicusokat töreszkiz elvonni az erőszak esz-közével. — Népek lelki pásztoraitól illy módon meg-fosztatva kényszerítettek részesülni olly hit és gyakor-latban, mit meggyőződésük, mit hit elvük tilt. NM. fő Rk! én egy nagy nevű francia jog tudóssal azt tartom, ha valamely uralkodó hatalmában áll új religiót a sta-tusba fölvenni vagy föl nem venni, az ne vegye be, meg azt isteni religiónak nem tapasztalja, de ha már be van hozva azt tőrnie kell. Egyébiránt, ha az említett erő-szakoskodások, az absolutismus ezen tünetnyei, min-den diplomatikai előzmények nélkül történnének, talán tűrhetőbb volna, és némi ménteségül szolgálhatna az, hogy az orosz politika nem érzi magát kötelesnek arra, hogy a status czelja előmozdításánál ezeket tekintetben vegye, mivel azoknak tekintetbe vétele, vagy nem vé-tele, mindig a status gép igazgatónak lelkiismeretétől függ de miután ezen erőszakoskodások egyenesen ünnepélyes eskü által garantizott diplomatikai szövetejegyzések és egyezkedések ellenére, tehát a nemzetek jogainak, el-tulajdoníthatlan igazságnak földülésével történnek; úgy hiszem minden polgár, akár melyik nemzet testéhez tar-tozzék is, hangosan emelheti kárhoztató szavát; meri-minek akkor a nemzetek közötti egyezkedések, ha azo-kat valamelyik absolut hatalom megsérthetőnek véli? Már pedig a Varsói egyezkedésnek mely az orosz udvar, a lengyel király és a lengyel szabad köz társaság kö-zött 1773ki sept. 18án az ausztriai császár befolyásá-val kötötték sikk ezikkében ez foglaltatik: „a jelen e-gyezkedés erejénél fogva, az előre bocsátott tartomá-

Bornemissa Péter egy „Klytemnestrát” irt Sophokles Elektrája szerint. Nyomt. 1580.

Hlyefalvi István átfordította „Jephthá” ezimü szomorujátékot.

A 17dik századból csak három dramát tudok megne-vezni.

1603ban megjelent egy magyar drama e ezim alatt: „Jupiter és Pluto versenyése, tragodia.”

Molnár, Kanizsa ostromának leírásában, mely 1617 jelent meg, azt mondja, hogy voltak az időben szomorujá-tekai előadások, melyekben Kanizsa ostroma, a törö-ök felelme s megfutatlása ábrázoltattak. Közeli ada-tokat azonban ezekről nem bírok. — A 17dik század vé-ge felé 1683ban Löcsén egy dramai költemény iratott e ezim alatt: „Comico-tragodia constans scenis quatuor”, melyben a működő személyek mind allegorai alakok, jó s rossz tulajdonságokat előtűntetők, saját jellemök szeri-nt beszélnek; elején a rossz tulajdonságok — hajlamok — gyö-znek, de aztán előáll a halál s legyilkolja őket. Az egész verszekben van, részint Zrínyi részint Lisztó verszakai szerint, s hihetőleg enekeltetett, mert némely helyen föl van jegyezve: ad notam lyricam odes „Zenge-nek a mezők”, vagy: ad notam odes historice „a tün-dér országok stb.” Minő dallamok használhattak itten. Tinody Sebestyén rémkronikájából megtudható, mely a 16 században jelent meg, s melyben hasonló-án illik helyek: ad notam stb., s hol a dallamok ko-takban is előadottak. Kívánatos, hogy e dallamokat va-lamely alapos zeneértő áttekintse, mi által hihetőleg ér-dekes eredményekhez jutnánk a régiebb magyar nemzeti zeneről.

Midőn Buda visszafoglalása után, 1686ban 17dik század végén és a 18diknak elején, a törökök kiűztettek

Magyarhonból, s a szatmári béke által 1711ben a belső viszálykodások is véget értek, a következő bekekorban minden vidámabb mozgásnak indult. A jesuiták, a leg-előkelőbb tanintézetek birtokában, legnagyobb részint elfoglalták a tudományokat és költészetet. Oka dramai iro-dalmat sem mellőzték, irtak maguk dramákat s azokat tanítványaik által előadatták. Kunits irta a „Sedezius-t 1733ban, Faludi egy Konstantint költött, ki bíborban született; Hlye János két eredeti dramát irt. Salamon magyar királyt és Ptolomaeust, továbbá átfordította Me-tastasio „Titusát 1767. Kereskényi Adám „Mauritius-t és „Cyrus-t fordította 1767. Ugyanez időben je-lent meg egyszersmind Joachaz szomorujátéka 1762. „Philostenes és Plorentine” szimü 1762. Alifeld: vigjá-tek 1767. Véleményem szerint a jesuiták által szerzett dramái költemények közt legjobb Kunits „Sedezius” szomorujátéka.

A jesuiták eltörölése után 1790. esekély nyomai vannak a dráma-irodalomnak Magyarhonban. Az általános reactio mellett, mely Magyarhonban 2dik József császár hálá-la után előállt, egyszersmind egy magyar nemzeti színház is szoba jött s első kísérletek tetettek a magyar játékszín megalapítására. Miként ütöttek ki kísérletek, kesőbb el-mondandjuk, itt csak azon korszak dramaköltőiről lehet szó: Szwaj, Horváth Adám, Tóth, Gorove, Szent-Miklós irtak dramákat azon időben, de munkáik esekélyek, s egészen eltűntek a színről.

Komlósy színész 1817ben őt szomorujátékot nyomatott ki, melyek módfelett középszerűek és csupán az-ért érdemelnek említést, mert akkor csak kevés magyar eredeti dramák irattak. A szerző jó akarata, buzgósága megismerést érdemel.

Ujjonnan kezdett a magyar dramai irodalom emelked-ni, midőn 1818ban a székesfehérvári magyar színész-társaság a pesti német színpadon 18 mutatványt adott, s 1819-ben ismét megjelent. E társaság számára irta a korán hunyt Kisfaludy K. első dramáit. (Folyt köv.)

Gr. Mailáth János.

Ikervárosi hírnök. Mindennap jobban elhíhetjük, hogy Magyarok vagyunk, bajos is a németesülés és latino-sulás bilincseiből friss pillangóként kibontakozni. A szokás másod clette válik, s a megszokottal bucsut venni, ollyan mintegy egy életszakot levelekezni, de majd csak kivétel-zünk mi magyarokul. A füvészkert ez egyetemi mumia darab, a józan ész intését ezentúl magyarul tűzi ki orszolapára, s halljuk, hogy e példa a királyi orvosi egylet tagjainak annyira fölrazta keblét, hogy azonnal eltökelek nemcsak a jegyzőkönyvet magyarul folytatni, hanem tu-dományos vitakozásában az anya nyelvet használni, am-bár közölök sokan nagy szellemi épülésre hallgatták mi-kép döcögött némely avatatlan társuk a teuton nyelv berkeiben, valóban sirni lehetne ha fölötte mulatságos nem volna, hogy azok, kiknek legszentebb érdekük a nem-zetiség emelése mellett daláskodni, s a tudományos életet a megrozsdásodott bekokból kifejtetni, olly eszközökhöz nyulnak, melyeknek ellenszenvet nem támasztani nem le-het. — Marocoban egy orvos növendék hat évi fáradsalmi után fejére tűz a tanári koszorut, hogy szerény levelei alatt enyhüljenek munka gyötörté halantéka, utolsó vitafását tartá, s mivel ott is mint más híres egyeteméknél a viz-galtatási díj, melyet sok szegény legény olly nehezen ke-res, mint napszámos mindennapi kenyérét, már le volt té-ve, mert ez az előléptetés conditio sine qua nonja, s or-vostanár volt, s midőn tudománya gyümölcseit az embe-riség javára akarta fordítani, mi életét rég emészté, az

nyokban a római catholikusok, minden polgári jogaikat bírják, és mi a vallást illeti arra nézve a status quo tökéletesen tartassék föl, azaz maradjon meg nekik ugyan azon isteni szolgálat és egyházi feje gyakorlata minden egyházak és egyházi javakkal együtt, és pedig azon állapotban a melyben azokat bírták midőn 1772ben ok ő cs. felségének uralkodása alá jutottak. Mindezeknél fogva tehát őszintén szóljunk a legkegy. Királyunkhoz mondjuk meg: hogy a bánatos részvét által őszöntöztetve, az érintett orosz császári birodalomban sinlődő catholikusok igazságtalan elnyomatásán fölajdulni mi is kényszerítve érezzük magukat, s midőn ezt tesszük, kérjük ő cs. kir. ap. felséget kít szívének szelidsége a szánakodásra szinte annyira hajlandóvá tett, méltóztatásuk fejedelmi szavával, ott hol legsikeresebben lehet föl lépni, és birodalmának jelesen magyar ország szomszédságában szerencsétlen catholikusok sorsát enyhíteni törekedni: mert szabad himni hogy kétségen kívül nagy nyomatékú lesz, egy olly király szava, kít egy egész nemzet lelkesedése szólani kért. — Pártolom a t. KK. és RRék indítványát.

Mindezen pontokra a választmány javaslata, mely a fölterjesztést tárgyalja — mind a két tábla által egyhangulag elfogadtatott. — A 18 pont alatt Arad vegye kívánja, hogy minden magyar tanodákban gyorsírói tanító székek állíttassanak. — A választmány ugy vélekedik, hogy egy illy — Pesten fölállítandó tanítószék kielégítendő a haza e szükségét, és ennyiben véli fölterjesztendőnek. — A választmányi vélemény mind a két tábla által elfogadtatik. — A 19. pont alatt több megkérdnek a papir pénz érdekében kelt kívánati, és sérelmei — választmány szerint fölterjesztendő. — Mind a két tábla által egyhangulag pártoltatik. — A 20. pont alatt Vasard megye fölcszólítása nyomán Baranyamegye sérelemként adja elő miként egy — az 1836: 14. értelmében osztályozásra küldött választmány k.kir. udvari parancs által akadályoztatott eljárásában — a KK. és RR. a választmány nézete szerint orvoslás végett fölterjesztendőnek vélik. — A m. FÖRR. a konkrét eset tudatását kéri a KK. és RRtől, melyből nézetek szerint kizárólag következtethető a sérelem. — Egyszermind fölcszólítják a KK. és RRt; hogy az 1836: 14. törv. cikket vagy illuminálni, vagy helyébe más javaslatni sziveskedjenek. — A 21. pont alatt elősorolt több sz. kir. városok azon sérelmei, mely a nyugalmazott hadi tiszték javainak, a katonai hatóság által lett kezelt. sebből származott, miután hason sérelmek a mult o. gyűlésen is terjesztettek föl; de reájok k. kir. válasz nem érkezett, ennek megnyerése végett a választmány fölterjesztendőnek véli. Mind a két tábla által elfogadtatik. — Végre — A 22. pontban Vasmegegyének azon kívánata, mely a kebelben helyhezettett Szent Gothárdon levő Csiszterczita szerzetnek — az ausztriai szent kereszt Apáttól függetlenítését tárgyalja — a választmány, és KK. és RR. szerint fölterjesztendő. — A FÖRR. elfogadják azon hozzáadással, hogy minden hason viszony szerzetesek megérintessenek a fölterjesztésben. — A sérelmek 16 osztalya e szerint bevégeztetvén fölolvastatott válaszenete a m. FÖRRnek — a Hajdu kerület rendezése tárgyában a KK. és RRhez — mely után az ülés eloszlott.

CCXXXVII. ker. ülés jul. 16. Előzők sat. kik előbb. J e g y z ő k: Palóczy, Gliczy. T á r g y: a középponti balparti vasut-t. folyamodása.

Mielőtt a napirendre kitézött főkérdés megkezdetnék, Palóczy olvassa a sérelmek iránt folytatólagosan hozott határozatokat s ezek meghitelesítettnek.

Ezután Gliczy olvassa a középponti balparti vasut társaság igazgatóságának folyamodását, melyben az magát a jobbparton célba vett Bécs-győri vasut létesíthetése ellen pártolás alá vétetni s azt meg nem engedtetni kéri.

Első emelt szót a középponti megye követe, s kifejti, mikép ha jelen kérdésnél tisztán csak magánosok vállalatának nyeresékes voltáról volna szó, nem tulajdonítana e kérdésnek olly nagy fontosságot; azonban miután jelen folyamodás és vasuti kérdés az egész nemzet érdekeivel áll kapcsolatban, szükség, hogy az egy kevéssé bővebben meghányassék, jönni azon kellemetlen helyzetbe, hogy egy érdekeit annyira elősegítő vállalat, mint millyen a balparti vasut, a jobb oldali machinatók által háttérbe szoríttassék, vagy épen veszélyeztessék. (Ekkor szónok törvényjavaslathoz foglalt indítványát olvassa föl.)

Erre Gy. városkövete szólal föl, nem pártolja ugyan a balparti vasvonalat, sem a jobbpartit védeni nem akarja, hanem egyedül azt kívánja, hogy törvény által a jobb partnak is építhetése el ne tiltassék.

Szót emel erre egy dunántúli megye követe, s előadja, mikép akkor, midőn a vasvonalok először szóba hozattak, a balparti társaság nem csak nem kívánt monopoliumot, hanem azt jelenté ki egyenesen, miszerint akkor is kész a balparti út létesítésére, ha a jobbparton más vonal kezdetnek meg: azonban most ellenkezőre fordítván véleményét, a jobbpartit egészen eltánti sürgeti. B. Sina elebb maga is balparti vonalt kívánt létre hozni, de minthogy a pozsonyiakkal meg egyezni nem tudott, a jobb partot fogá föl, és ekkor állt elő Ullman, de a KK. még ekkor sem játszik akár egyik akár másik vonalnak képviselőit, hanem Tolna előadása nyomán még mult országgyűlések egyikén kimondák, miszerint általános törvényt akarnak, és a párvonalokat eltántani nem kívánják; itt tehát most az a kérdés, ha ezen törvény egy pusztá folyamodásra megváltoztassék a nélkül hogy a másik fél kihallgattatnék? ez minden igazság ellen van, s nincs más hátra, mint a finansialis orsz. választmány jelentését tárgyban megvárni, ez sokkal igazságosabb, mint az egyik vonalra a halálos ítéletet annak meg nem vizsgálása nélkül kimondani, s ez által példával menni elő a monopolium fölállítására.

Ezt követé egy tiszamelleki követelek előadása: midőn ugymond szóló, a vasutak állítása Europaszerte célba vétetett, főlebbredt valahára Magyarország is, s 1836ban kezdvén először a közlekedés e neméről eszmélnedni, a kisajátítás törvénybe ígátá; és a Pest-bécsi vaspálya építésre két társaság ajánkozott. Amult országgyűlésen voltak pártolói mind a bal, mind a jobb partú vonalnak annyira, hogy indítványom az egyiknek adni az elsőbbséget, akkor kisebbségben maradtam. De később megmutatá az idő, hogy a jobbpartú vaspálya nem volt egyéb ábrándnál, mely előbb Badenig vitétek Bécsből: később Glogniczig, de Magyarországra bevitelét a pénzerő nem léte miatt lehetetlenek vallá. Ellenben a balparti társaság megkezdé munkálatait, s már a kormánnyal szerződésre is lépett. Kérdés tehát most mit legyünk teendők? Igaz hogy az 1836: 25. évi törvény 1840ben is élt még. Azóta az idők, körülmények s ezekkel a vasutakról gondolkozás is változ-

ta, és most már helye van a határozottabb rendelkezésnek, s mivel a félreértéseket elkerülni kívánom, szeretném, ha kimondatnék, hogy a törvényhozás meg jelen o. gyűlés alatt rendelkezni akar, és fölcszólítatnának a FÖRR. hogy fölírásunkhoz járulni sziveskedjenek, melyben ő felsége megkérendő volna, miszerint további rendelkezéseig többé semmi vaspálya előmunkálatokra engedelmet ne adjon, ez megállítaná a jobb partú készületeket, de egyszermind semmi eltántást nem foglalna magában: Por ugyan ezen FÖRRhez átküldendő ikenetben föl volnának a FÖRR. arra is szólítandók, hogy a finansialis orsz. választmány tervet készítsen arról is, milly vasutak volnának az országban építendő, s ezek nyomán jelen folyamodása is a balparti társaságnak ezen választmányhoz lenne utasítandó, mivel továbbá, folytatja szóló, a körülmények és az ország érdekei minden egyes vasvonal irányában különbözők lehetnek, ezentúl törvényben minden külön pálya építhetése a törvényhozásnak külön engedelmé megkívántatik, hogy így az ország az egyes vonalokat a szerint ruhazza föl több vagy kevesebb kedvezményekkel, a mint azok érdekeit inkább vagy kevesebbé segítik elő. Ki kell tovább szóló véleménye szerint azt is törvényben mondaní, hogy az 1836: 25. t. cz. rendelete megszüntetik. Mi azon kérdést illeti, ha a bal vagy jobbpartú vonalt kívánja-e szóló, egyszerűen s nyíltan a balpartira szavaz, azonban nehogy azon alaptalan vádák, melyek a hidszerződést megkötő egyének ellen emeltettek az ország több vidékein, mintha t. l. ezek csak egyesek nyereség vágyát tartották volna szemek előtt, nem pedig az ország érdekeit, szóló a finansialis orsz. választmány a vasúttársasággal a fölötti egyezkedésre is ohajlja megbízatni, hogy a balparti vonal egynehány év múlva a nemzet tulajdonává váljék, valamint az árszabálytói egyezkedést sem kívánna a törvényhozástól elvonni. Szóló tehát előadását oda központosítja, miszerint ő felsége egy elébe terjesztendő fölírásban kéressék meg, hogy engedelmet adni méltóztatassék addig, míg jelen o. gyűlés a vaspályáról nem rendelkezendé; ezenfölül a FÖRR. ikenet által szólítassanak föl, hogy a választmány nem csak egyéb közlekedési eszközökről de különösen a vaspályáról is czelszerű javaslatot készítsen, mely választmány vegye tekintetbe ezen folyamodást is, s a balparti társasággal a pályának egynehány év lefolyta után a nemzet tulajdonává leendő és az árszabálynak törvényhozási uton történendő meghatározása felöl egyezkedésbe ereszkedjék.

Szóló ezután egy más megyei követ, s mindenek előtt a vaspályák körül, — azoknak kérdésbe jöttek óta történeteket sorolja elő. — Mihelyt ugymond szóló, a kisajátítás megállapítva, s egynehány vonalokra törvényes kedvezmények kimondva voltak, azonnal ajánkozott egy társaság a vaspálya építésére, mely elebb Pestet Pozsonnyal, de később Günsendorffal is kíváná összekötöni; de minthogy mindkét oldali pályának még csak mult o. gyűlésen is számos pártolói voltak, megkívántaték a balparti társaságtól, hogy addig a Pozsony-Günsendorff részt ne használhassa, míg a Pest-Pozsonyi fölépítve, és a Pest-debreczeni is megkezdve nem lesz, ezt kíváná a törvényhozás mint biztosítékot, hogy az engedelmé az ország czéljai érdekében fog használtatni a társaság által. A jobbpartú vonal sokak által azon okból pártoltaték eleinte, mivel ezen jobbpartú társaság megígérte egyszermind, hogy a dunát a tiszával összekötő esaternát is létre hozand; azonban megcsalódott a nemzet abbeli várakozásában, s miután a balparti társaságot nemcsak szerződöttnek, de általában olyanok látja, mely elég biztosítékot képes nyújtani a vál-

kiapadt, ugy de ha volna is új darab valjon ki fogná azt játszani?

Nemzeti színház. Jul. 15. A zenekar tagjainak javára Donizetti, Torquato Tasso: és Maria di Rohan operáinak 3dik felvonása, melyekben Ronconi ur és neje meg egyszer fölleptek szíveségből. E kettő közt adottot Erkel Ferencz, Hunyady László operája 16 szakaszának nagyobb része. A jeles vendég, ki ma Torquato Tasso a Rohan herceg szerepeiben lépett föl, teljes mértékben igazolá a hirt, mely előtte szárnyala, s melyet a színezadala olly gyakran juttatott eszünkbe: hogy europai híri művész. Hangjának ereje, terjedelme bámulatos, melyet midőn erőlyes helyeken teljes hatalmában használ, az érez trombonik föl nem mulják őt harsogásban; s ez erő mellett a kellő helyeken annyi lágység, olvadékonyság ömlik el éneken, melynek lehetlen a legzenesokatlanabb fület is el nem bájolja. Tanúságos példáját látni e művészen, mikép a szótágok tiszta érthető kiejtése legkisebbé sem ellenkezik az érzetűs és kifejezéses énekekkel, mert ajkairól nemcsak elragadó hangokat hallánk, de egyszermind értelmes dalbeszédet értünk. S így fog tenni a teljesen kiképzett drámai énekes mindenkor. Ronconinak remek éneklésével párhuzamban áll szabatos, jellemzetes játéka, mely mind szomorú, mind vig szerepeiben egyirant jeles vala, ugy hogy mellyik szakban áll feljebb, bajos elhatározni. — Jul. 16. „Lázár a pásztor,” drama 4 felv. 1 felvonásos előjátékkal. Bouhardy M. J. után francziából Sarlay Ferencz. — Jul. 17. „Harminez év egy játékos életéből,” színjáték 3 szakaszban; írta Ducange, francziából ford. Jakab István. — Jul. 18. „Szerlem mindent tehet,” vígj. 4 felv. Holbein után Komlóssy. — Jul. 19. „Alvajáró,” opera 3 felv. írta Romani Felix, zenéje Belliniföl. 43.

elkéd-

sz-tár-

1819-

lunyl

os.

etjük,

atino-

szokás

olylan

etke-

mumja

üzi ki

egylet

kelek

em tu-

án-

nk mi-

nyel

tságos

a nem-

életet

ökhez

em le-

talmai

zi alatt

atását

a visz-

en ke-

olt té-

s or-

embe-

cté, az

aszkor annyira meglepte, hogy az egyetem körödjába kénytelenített menni, s onnét lakára vitétték, melyből csak a négy lovas halotti kocsin tévé első s utolsó kilepését. A gazdag tanárok, kiknek a vizsgálatok szép jövedelmet hajtanak, kicsinylettek e korán kidült társukat, s nemcsak hogy egy sem jelent meg temetésén, de még a mint egyékkor szokás halála sem jelenteték, a szakbéli ifjúságnak s a karbelieknek. — Ugyan collegialis szeretet és vonzalom-e ez? — Nem az biz ez. — Mi ha illyes mi történnek nálunk Magyarországon, ugyancsak kihirdetnők. — A Honderű aggodalmát nyilvánítja legutóbbi számában a fölött, hogy egy Germano-man magyar indítványozására ívek keringnek a német színház fűtését eszközlendők. Ne aggódjék drága collegánk, a német színművészet a mostaniaknál jobb kezekbe soha sem jöhetett volna, mert ezen tényésztetett növényt a mostani nyár melegben megvette az Isten hidege, s ha még fűteni találják a növény-házat ugy kiszárad. Azt mondják Chinában, contra vim mortis non est medicamen in hortis — vagy tán sylvis. — Más országokban az állatkinzásra büntetés van rendelve, s ezen eszme már e lapok hasábjain megpendítették, de az eszme pendítésekkel ugy vagyunk mint aeolhárfaival, a szél elkajja a hangot. Lehetne mégis egy kis modositás s mérséklést tartani az állatkinzásban is, a ns város tilosban járó vagy bitang marhát, melyért a tulajdonosnak ha jószaga nyomába akad bizonyosan szép hajtó s tartásbért kell fizetni, behajtat majorjába. Szemtanúktól értesítettünk, hogy az illy behajtott marha éjjel nappal étel ital nélkül hever a tisztátalan udvarban, már pedig a szerzet első törvénye, ne tedd azt másnak mit magadnak vétetni nem szeretnél. Vagy attól tart az illető fölgyelők, hogy illy marha fölemészti magát? miért nem adják ideigleni használatul beesületes magán embernek. — A napokban egy linezi

latat létesítése felől, van oka nem a jobb, de balparti vonalra fordítani különös figyelmét. Szólok tehát Bécs-győri vonalra nem kíván, hanem Bécs pestit a balparton, és ha ezen társaság némi biztosítékot fogna igényelni a nemzettől, szólok attól sem vonakodik, mert hiszen ez ösztön lenne annak minél előbbi létrehozására; pedig a debreczeni vonal annyi nehézségekkel fog küzdeni, hogy egy kis országos ösztönt nyújtani a társaságnak nem lesz fölösleges. Ezen nézetek által vezéreltetve szólok most akarná határozottan kimondatni a nemzet kívánatát a felől, hogy melyik vonalt gondolja egyezőbbnek lenni önérdékeivel s ezt annál inkább, miután a Bécs-győri társaság Julius 30kán közgyűlést kíván tartani; kíváná tovább kimondatni az 1836: 25. t. cz. megszűnését, a párvonal szükségességét, s azt, hogy a nemzet a balpartinak adandó némi percentnyi biztosítékot nem idegen, mert csak ekként remélhetni azt, hogy jobbparti mystificationnak vég vessessék, ellenben a balparti vonalnak létesítése tetemesen elősegíttessék.

Volt még egy két kisebb nyilatkozat, de melyekkel mint ezen előadásoknak más szavakkal variatioival sem lapot tölteni, sem olvasót untatni nem akarunk; a vitátas holnap folytatattik.

CLXXIX. orsz. ülés a FÖRRnél jul. 17dikén. — Nádori ítélőmester Szél — hitelesítés végett olvassa válaszenetét a mgos FÖRRnek a hajdu kerületek elrendezése tárgyában a módosításokkal együtt, mely azonnal átvitvén a KK és RRhez; — olvastott izenete a KK és RRnek a Jászok kerület rendezése tárgyában a FÖRRhez, mely után tanácskozás alá vétetett az e kerület rendezését tárgyzó törvényjavaslat, mely egy főbb-hivatalnok indítványára a hajdukerületek rendezésében tett módosításokhoz alkalmaztatott. — A közgyűlésekről szóló 78. §. a RR azon javaslatának ellenébe: hogy a közgyűlésen minden képviselő jelenlenni tartozzanak, — a főrendi bizottmány javasolja, hogy a közgyűlésekre minden városból csak két követ küldtessék. Itt két indítvány tétetett, az egyik szerint a megváltási összeg arányához képest küldendők minden városból a követek egy, hogy a legkisebb megváltási összeget fizetendő város egy követet küldjön, a többi ehhez aránylag. — A másik indítvány szerint a képviselők számához aránylag lennének követek küldendők. Az első elfogadtattik.

CLXVII. orsz. ülés a KKNál jul. 17én. A kerület az orsz. váltá föl, melyben a kir. városok iránti 4ik izenete a KK. vétetek föl, melyet Hubay személynői ítélőmester olvasni kezd; elnök ő nmgá hivatkozva minden előbbi e tárgyra vonatkozó előadásaira, azokkal a KKat ismét terhelni nem kívánja, hanem azon oknál fogva, hogy a városok rendezése majdnem elkerülhetlen szükségesnek ismertetik el, mind általa, mind mindenki által, fölszólítja a KKat, hogy miután a rendezés mint az jelenlegi stadiumán áll, már olyannak mondathatik, melyért a magyar törvényhozásnak külföld előtt elpirulnia soha nem fog kelleni, a KKkat a FÖRR nézeteinek elfogadására általánosan szólítja föl. Azonban elnök ő nmlga előadására ekkor is mint más-kor a szokásszerűt maradjon lón a felelet; a fölfüggyelők mellett nyilatkozott 19 megye: különösen: Veszprém, Szatmár, Krassó, Hont, Torna, Fehér, Turóc, Somogy, Győr, Szepes, Arva, Moson, Szerém, Posega, Szabolcs, Sáros, Esztergom, Baranya, Marmaros, és a Horvátországi követ; azonban a többség maradjonja azoknak el nem fogadása mellett hangzott. S ekként a városi 4dik izenet változtatás nélkül rövid idő alatt bevezetvén, ugyanazon ítélőmester olvassa az o. gyűlési szálások iránti izenetet, felírási s törvényjavaslatot, melyre nézve elnök ő nmgak észrevétele nincsen, sőt miután a hosszu, de kerületekben már egyszer teljesen elmondott beszédekkel kezdének Pmegye és városa fellépni az elnök nyíltan kimondja, hogy az illetén beszédek sem célra nem vezetnek, sem az idő és más veszteség tekintetéből az országnak kellemesek nem lehetnek. Hatott az elnöknek ebbeli kijelentése, s a főnirintett szállási izenet, s fölírási valamint törvényjavaslat módosítatlanul ment keresztül. Ezután az ítélőmester a bányatörvényt illető 2ik izenetet s változtatásokat, valamint egynehány válaszeneteket olvasván föl, miután elnök ő nmgá egypár folyamodást bemutatott, és a KKNak Orosz Elek kivégzőinek a kir. tábla által lett pallosra ítéltetésüket tudtul adá, eloszlott az ülés.

CCXXXIX. ker. ülés jul. 17én. sat. kik előbb: Tárgy a balparti vasút-társaság folyamodása feletti folytatott tanácskozás.

Miután egy megyei követ szavazatát a balparti vonalra adá, egyszersmind annak részére 5. száztóli biztosításnak meg ajánlására magát megyéje részéről késznek nyílvánítván, P... n megye követe emelt szót; mult o. gyűlésen, ugymond szólok, még nevezetek akként álltak, hogy KK. sem egyik sem másik vonal részére kizárólag nem nyilatkozván, mindkettő pártolásra talált a törvényhozásnál, azonban megmutatá a tapasztalás, hogy a remények egy részben csalódva maradtak, s kitűnik azon elvnek igazsága, miszerint az akkori törvényhozás által felfogott mindkettő pártolási elv célra nem vezet, s vezetni nem is fog; azt vitatni, ha az 1836:

25. t. cz. kihalt — e már, nem akarja szólok, de annyit kimondani nyíltan egy cseppet sem vonakodik, hogy itt az idő. midőn ki kell mondatni a nemzetnek, melyik vonal pártolására hajlik inkább a másik felett, mit ha a törvényhozás kijelenteni elmulasztand, az egész vasút építés nem lesz egyéb ezentúl is bürze játéknál, melynek a valóság szinte egy nem fog megfelelni ezután is, mind eddig meg nem felelt a nemzet akarjátának nem nyilatkozása miatt. Ha szólok a két vonal jelen állását egybeveti, úgy találja, hogy az előbbséget nem a balpartinak adnia nem lehet, s e részben szólok teljes provinciális érdeken nyílváníthatja véleményét, miután Pozsony megye mindkét vonal által egyiránt van vagy nines érdekelve; sőt a balpartinak létesítésével buzája nagy concurrentiát kaphat a vaspályán már felhozható bánati s általában alföldi búzával, s így öntermesztményének eladása a balparti vonal által nehezíthetvén fog, a jobbparti társaságnak az engedelem korlátlanul adaték ki, ellenben a balparti annyiban megszorították mindjárt kezdetben, hogy a Pozsony-Günsendorfi vonalt nem használhatandja előbb, mint a Pest-pozsonyi elkészülve, a Pest-debreczeni pedig megkezdve leend. Miután tehát a balparti társaság minden korlátozások mellett is már megkezdé munkálatát, a kormányal szerződött, a jobb parti ellenben az építésről le is mondott, s jelenleg tisztán csak buktatási czélból rebesgeti egy más név alatt építési szándékát, mivel az, miért ne mondja ki a nemzet nyíltan s határozottan, hogy a balpartit látja, érdekeivel egyezőnek; egyébként pedig a választmányhozi utasítás mint az ügynek hosszu utra bocsátása felesleg levén, azt is kívánja szólok kimondatni törvényben, miszerint ezentúl minden külön vonalra külön törvény kívántatik, valamint ő fölségét is megkéretni, hogy a törvénynek bővebb rendelkezéseig más vonal építhetése helyben hagyását megadni ne meltoztassék.

A balparti vonal mellett nyilatkozott szónokok nézeteiket többnyire mult ülésben adván elő, a jobb partit pártolák, vagy legalább ezt eltiltatni nem kívánok miatt hagyják föl egy részént nyilatkozataikat. — Első volt ez oldalról egy duananti követ: oka a mostani vitakozásnak, szólok a követ, főleg azon nyilatkozata a Bécs-glogniczi vasúttársaságnak, miszerint julius 30án gyűlést tartand, hogy egy vonalnak Sopron, Moson felé egész Győríg leendő kiterjesztése felett értekezék; ezen annyira megijedni oka nem volt, véleményem szerint, a balparti társaságnak, valamint a KK. sem, kik jelenleg a feltűnt kísérletet annyira el akarják temetni, hogy azt halottaiból többé föl se támadhassa. Lappang-e ezen jobb parti célzatokban némi bürze játék, nem tudom, azonban annyit hiszek, hogy ha Sina egyedül ártási szándékából akarja a Bécs-győri vonalt építeni, nem épen ügyesen számított, miután a balparti vasut a KKNál úgy is biztosításra találand, noha ismét azt sem merem elhatározni, ha valjon a balparti társaság nem azért sürget-e a jobbparti párvonalat (parallela) eltiltatni, hogy azután az országgal a neki adandó biztosíték felett annál kötetlenebb kezekkel egyezkedjék. A KK. egy része azonnal kimondatni ohajtja, hogy a balpartival párvonalos pályá a jobbparton meg nem engedtetik: úgy de hát mi az a parallela? a Sopronig viendő részt parallelának nem mondhatni, sem az innen Mosonig építendő, miután ezen részvonalt a balpartitól semmi kereskedési vagy szállítási czikket el nem von, sőt még a Moson-győrit sem lehet parallelának mondhatni, mely a balpartinak veszélyes lenne, miután a gabonát bánáttól hajókön 30 váltó krajczárjával fölszállíthatni Pozsonyba, a vaspályáni szállítás pedig 30. p. kr. kerüland, s így a gabona szállítás a vaspályakon történni alig ha fog. Mi a Győröntül Pestig viendő részt illeti, valjon ez parallela volna e a balpartit nivelállandó, ez kérdés, mely nem rögtön elhatározást, de komoly minden oldalról megfontolást igényel; de különben is ha az ország a balpartit némi percentekig biztosítja, valjon mit félhet az a jobbparti biztosítatlan vonaltól? valjon a jobbpartinak teljes eltiltása mellett miként lehet a dunántuli megyéket a balpartinak kikötött biztosítékban aránylagos részvételre igazsággal kényszeríteni, miután érdekeik ellen tétetek az intézkedés? valjon lehet-e ezen eltiltás mellett remélni, hogy Sina a duna-tiszai csatornát létesítvén, pedig hiszen 25 évig más vállalkozónak ebbe kezdeni nem szabad? En tehát szeretném julius 30ikát bevératni, de ha ez el nem fogadtatik, akkor kimondathatik, hogy az 1836: 25. t. cz. már megszűnt, kell pedig ezt kimondani már csak azért is, mivel mi az építendő pályát egynehány év mulva nemzet tulajdonává kívánjuk tenni, valamint a tarifá iránt is országgyűlésileg nem pedig kormányilag intézkedni: s ha még megszüntetéshez a biztosítás járuland, akkor a balparti társaság megnyugtatta van, a nélkül, hogy a jobbparti vonalra kimondatnék a halálos ítélet: ezenfelül vagy általános törvényt kellene alkotni a vaspályák iránt meg ezen országgyűlésen, vagy legalább P... követe szerint annyit előre is kimondani, miszerint ezentúl minden külön vonalra különös törvényhozási engedelem és törvény kívántatik. Ez megmentí az egyiket, de a másikat sem sújtja le végképen.

A mult o. gyűlési jeleneteket összevevé, szólok egy dunántuli jeles követ, azt látom, hogy előbb mind két parti vonalban volt helyezve remény, s mindkettő pártolásra talált a törvényhozásnál; később s különösen most a remények csak egyik felé hajolnak, sőt a másiknak mint életre nem valónak halál készítették. Somogy megyének folytatja szólok, jövője sem egyik, sem másik voual mellett nines, s így annak képviselője e részben érdek nélkül mondhatja ki véleményét. Minden szájból, szól tovább, a parallela eltiltását hallom említett, kérdem tehát, mi itt a parallela? talán az, hogy ezen dunántuli megyékben vaspálya soha ne lehessen, ellenben azok érdekeiket semmikép elő nem segítő balparti vonal biztosítékának igazságtalan terhet viselni tartozzanak? Ez minden igazságnak ellentéte, véleményem szerint a nemzet ott, hol egyébb közlekedési eszközök már léteznek, egy ujra áldozni nem tartozik, már pedig Pest és Bécs között főnáll a gőzhajózás, vannak jó utak, vannak gyorskocsik s úgy nevezett gyors-parasztk, tehát e vidékre a nemzet áldozni nem köteles akkor, midőn más vidékei az országnak a közlekedési eszközök közül csak egytelennel sem bírnak, nem bir pedig semmivel az alföld, s különösen a termékeny Debreczen vidéke, s ez az, hova áldozatot tenni kelletik, s én a biztosítékhoz csak e vonalra nézve járulandok. Valljuk meg, mond a szónok, hogy a szőlők többjei egyedül provinciális érdekekből beszélnek, szükség pedig, hogy e tábla egyedül a haza érdekét tartva szem előtt minden más érdekek fölött legyen. Itt tehát csak kölesönös értekezések által lehet s kell ez ügyet elintézni, s e részről annak a financialis választmányhozi utasítását Cs... indítványa nyomán czélszerűnek hiszem, azonban azt nyíltan kívánom, hogy az egyik vonalnak emelése a másiknak eltiltása által ne eszközöltessék.

Egy dunamelléki fiatal jeles követ rövid igazolását bocsátván előre, mikint őt sem vezérlik fölszólalásában tartományi szellem, vagy egyébb érdekek, a vita alatti ügyet illetőleg véleménye szerint két ágra oszlott a discussio folyama, azon intézkedésekre t. i. melyek a vasutak tárgyában általánosan szükségesek, és a szűnyegen fekvő kéreményre (petíció) nézve különösen megkivánandók; az elsőre nézve oda látszik, ugymond szólok, a közértelem pontosulni, mikint a vasutakra nézve 1836. év óta divatozott általános, rendszer az angol eljárás rendszer utánzására különös törvény által (special-bill) váltatnék föl, Midőn 1836ban a 25. czikk elég rögtönözve hozták, azt hívem, mond szólok, miszerint nyomban vasutak fogják keresztül metszeni honunkat, és most ez optimistibus reményeinkben csalatva ismét rögtönözve talán áttérünk a másik rendszerhez, és ettől várjuk vasut bajaink általános panaceáját. A polgarisodottabb közállományokban t. i. kétféle rendszer divatozik a vasutakra nézve, általános és különös; általános midőn a törvényhozás a vonal kijelelésén kívül semmi egyéb rendelkezést magának fön nem tart; különös minden egyes vállalatra nézve különösen intézkedik, és azt bizonyos föltételek alatt veszi oltalma alá; már melyik legyen a két rendszer közül czélszerűbb, azt in abstracto elhatározni nem lehet, mert ez minden egyes hon körülményeitől, viszonyai, helyzetétől függ; jelesül honunkra nézve, valjon czélszerű lenne-e a törvényhozás illy beavatkozása honunknak általán véve fejletlen állapotánál, mindmagunknak utasítások által lekötött helyzetünknel fogva, a törvényhozási terem nem válnék — e nagyobb részt tartományi érdekek köztérévé? ezt olly könnyen elhatározni nem lehet, és minden esetre olly kérdés, mely érett megfontolást igényel. — A szűnyegen fekvő kéreményre nézve, folytatattja szónok, ezt Cs... d megye indítványa szerint az orsz. választmányhoz utasítandónak vélém, miután Bécsből a Duna bár melyik partján Pestig épülandó vonal 1836: 25. t. cz. rendelete alá esik, e jelen intézkedésnek pedig visszaható ereje nem lehet; mindazon vonalokra nézve, melyeket az értintt t. czikk kijelel, ennek aegise alatt történt bármilly előkészületek meg nem hiúsulhatnak, egyébként ez annyi volna, mint a vállalkozók jó hiszemével a törvény rovására visszaelni; de az e tárgyban rögtön intézkedéstől főleg olly szellemben, mint azt P... és Sz... követei javasolák, tilt már csak a következetesség elve is, miután a mult törvényhozás nyíltan kimondá, miszerint két párvonalos vonal között egyikre nézve az országos pártolást kimondani annyit tenne, mint a másikat elnyomni, concurrentiát kizárni, és azért e kérdésre nézve nemlegesen intézkedett. A mai vita alkalmával meggyőződöm a felől, mikint nagy lelkü nemzet vagyunk, mert hallék olly előadást is, hogy a jobbparti vonal eltiltásán fölül még a jelenleg nem is kért 5 száztóli biztosítékkal is szándékolattik a balvonalt ellátatni. En, mond szólok, azt hiszem, hogy ez annyi volna más szavakkal, mint statusköltsegen egyvonalt építeni, melyre nézve a tőkét vesszük föl idegen kezekből, már pedig fölfogásom szerint a még nem is létező közpénztár erejét nem olly vállalatokra kell fordítani, melyekre nézve két pénzhatalmaz versenyezve lép föl a vállalkozói terre, hanem ollyanokra,

mellyek szükségesek voltak mellett a nyereszkesedésnek nem nyújtanak annyi kilátást. E nézetektől vezéreltetve a kéreményt választmányra utasítottam kívánom.

Miután még egy dunántúli megye követe kiemelt hosszú beszédében, de melly semmi újat magában nem foglalt, azon körülményt, miszerint 100,000 utazót számítva egy év alatt egyik pályára, miután a balparti vonal hat mérfölddel lenne hosszabb a jobb partinál, egy személyre egy mérföldre a tervezett árszabály szerint 12. p. xrt számítva, az utazók a balvonalon évenként 120000 pengő fölött fizetendnek; minél fogva ő a jobbpartit el nem tiltatni kéri, — az ülés eloszolva a tárgy megvitatása folytatattik.

CLXXX. orsz. ülés a FÖRRÖel jul. 18án, — melly alkalommal folytatólagosan olvastatt, és a hajdukerület rendezéséhez igazított jászkerület rendezése. — A követválasztási gyűlésre — egy gróf indítványa szerint — hogy a szabad választásnak e tekintetben lehető tágas tér nyitassék — a tegnap elfogadott redemptionalis öszvegehez aránylag ugy küldendők a választó követek, hogy a minimum 2 legyen. — Továbbá ugyanazon gróf indítványa: hogy a szabály határozzon a fölött: hogy a kerület domesticke kezelje-e javait, vagy haszonbérbe adja. — Es ez indítvány elfogadattván, ennek következtében az is elhatározottat — a főrendi bizottmány javaslata ellenére: hogyha a szükség ugy kívánja a gazda-i hivatalis megállapitassék. Különben az egész tárgy vitakozás nélkül bevégeztetvén — az ülés eloszolt.

CLXXXIII. orsz. ülés a KKNál jul. 18án. A kerületi ülésre szövetkezett orsz. ülésben a sérelemek és kívánatok 2dik osztálya iránti határozatok fölötti tanácskozás megkezdettvén, az 1836: 14. t. cz. rendelete által meghatározott világos örökösödési osztózatot küldöttség iteletétől fölebbvitel nem lévén, hanem csak birtokon kívüli rendes pör utja hagyatván föl, a KK. nemelly, illy küldöttség által hozott iteleteknek megsemmisítését. — Elnök ő nmlga megvallja, hogy ezen pöröket nem ismeri; igaz ugyan, hogy az 1836: 14. t. czikk által rendes bíróság iteletét a peres ügy érdemét illetőleg megváltoztatni nem lehet, de igenis lehet akkor, ha a pereskedő felek a bíróság választásbankövetek el hibát. — M a r a d j o n által a sérelem megmaradt.

Sáros megye a 10. pont szerint sérelemkép adja elő, hogy a pest-eperjesi gyorsutazási intézet levelek szállítását eltiltatt. Ezt az orsz. választmány sérelemnek látja, s a KK. a választmány véleményében osztóznak.

Elnök ő nmlga megjegyzi, hogy a posta intézet a status költségeinek fődözésére levén szánya, annak jövedelmét csonkítani, sőt ezen csonkításra mindenkinek még inkább kell ügyelni, mint saját jövedelmére, annál is inkább, mivel a mi ekkint a statustól elvonatik, azt más úton kellett pótolnia.

De a KK. azt híven; hogy a levelhordás törvény által mint monopolium a statusnak soha át nem adott, következésképp valamint egyesek, ugy társaság is levelek elfogadásától s tovább szállításától már csak azon tekintetnél fogva sem tiltathatnak el, minthogy csak az adja levelét postára, ki azt későn s lassan kívánja a rendeltetési helyre eljuttatni, s csak az utazik postával, ki rosszul, lassan, és mégis drágán akar utazni, s így a fölterjesztett esetet sérelemnek tartják.

Erre az elnök válaszol, hogyha igaz is volna mi-kép előbb eljut az ember valamely helyre, mint a level melly oda küldetett, és hogy a posták igen rossz lábon állanak, azonban ezen egy ő fölségéhez küldendő fölrás által segítsenek a KK. nem pedig ezen közpostajövedelem csonkítása által. De a KK. a sérelem mellett állhatatosan megmaradtak.

CCXL. ker. ülés jul. 18án. Tárgy: a balparti vasutársaság folyamodása fölötti vitakozás folytatattik. Mielőtt a napirend megkezdettnek, az elnökség egy-néhány folyamodást mutat be.

A napirendre térvén át a tanácskozás a szónokok vagy egyik, vagy másik pálya mellett szólaltak föl vé-dőleg, s D... város a balpartivonalat pártolólag lép föl; azonban mindnyájan olly zaj között, hogy az el-nökség nyíltan kimondja, miszerint a töle egypár lépésnyire lévő szót sem képes érteni, s a naplövívő szün-telen panaszkodik, hogy a szólokát föllögni lehetetlen. Mi tehát elmondjuk azt, mit feszült figyelem mellett kivehetünk.

Az első e tárgy iránt indítványt tett megyei követ ismételvén az ott is elmondott nyereszkesedési és bürze-játkéi nézeteit, miután több szóval által azon oldalról fo-gaték föl a tárgy, hogy mit kelljen jelen kérdést ille-tőleg most elhatározni, mit pedig későbbre halasztani vagy az orsz. választmányra utasítani. Véleménye szer-int 150 mit itt azonnal kimondandónak hisz szóló, az 1836: 25. t. czikknek 1840beni megszűnése aként, hogy a ki az 1840ik évi o. gyűlés befejezéseig annak jötekonysá-gával élni kezdett, arra nézve ezen törvény kedvezé-si megmaradtak, de nem azokra, kik azzal élni ké-sőbb kezdének. Ezen 1836: 25. t. czikk megszűnésének kimondásában szónok igen nagy fontosságot helyez, mi-

vel csak így lehet az, hogy a vaspályák építhetésére az engedelem ezentúl a törvényhozástól kérendőnek mon-dhatatik ki; holott jelenleg ezen engedélyezési jogot a kormány gyakorolja, mit ennek kezében hagyni nem le-het, ha csak az ország érdekei fölötti rendelkezést a KK a kormány kezében hagyni nem kívánják. Most tartja tovább szóló elhatározandónak azt is, hogy ő fölsége kéressék meg, miszerint addig, míg jelen o. gyűlés a vasutakról egy különös törvényjavaslatot föl nem ter-jeszt, jóváhagyását semminemű új vasuti vállalatra adni ne méltóztassék; végre azt is itt kíváná szóló megál-lapitattni, hogy ezentúl minden külön vaspályára külön törvény kívántatik. Ennyit a balpartivonal s ezzel ösz-vekött országos érdekeknek biztosítására. — Mi pe-dig a balparti társaságnak adandó száztöli biztosítékokat illeti, ezen kérdést a finansialis választmányhoz hiszi utasíthatónak.

Egy tiszai követ azt hiszi, hogy e tárgyban pro-vincialis érdekek nélkül szólni lehetlen, s ez igenis me-gboecátható, miután a szentírás szavai szerint is kiki tu-lajdon testét ápolja leginkább, s magok az angolok is, bár az europai sulyegyen föntartása végett áldozni sem pénzrel sem vérrel nem idegenek, s ez okból többnyire a gyengébb részhez csatlakoznak, de midőn a békekötés megkezdetik, önérdékeiket abban támogatni soha el nem mulaszták. Ha, mint mondá, a közérdek tekin-tetik, nem a többség-e a közérdek? már pedig a bal-parti pályához az ország 3 kerületének csatlakozik ér-deke, s így az egy dunántúli kerület érdekeinek a töb-bit fölládozni nem lehetne; hiszen Árpádtól kezdve egész jelen időkig a fejedelmek többnyire a dunántúli vagy du-namenti vidékeket ápolák, itt lakott Csepelszigeten Árpád, Esztergomban sz. István, s Budán, Szekesfehérváron, Visegrádon számos királyai a magyar hazának, illő tehát, hogy már egyszer a tiszai vidékekre is for-dítottassék figyelem, és ha a dunántúli megyék a balparti-vonal száztöli biztosítékához járulni kénytelenek, ez csak kellő hódolás lesz az ország többsége érdekeinek. Vagy hiszen mi érdeke feküdt a marmarosi vagy borsodi nemesnek a pesti nemzeti színházban vagy muzeumban, és mégis az ezekre megajánlott öszveget viselni a pesti lakossal aránylag köteles? mi pedig a biztosíték megajánlását illeti, azt tartja szóló, hogy zse-bünk nem olly tölt, mikép annak is adjunk pénzt, ki azt még nem is kéré, s így szóló csak annyit tartana kimondandónak, hogy a két vonal között a balpartinak adatik az elsőség, ezenfölül jövőre minden külön vo-nalra külön törvények szükséges voltát elismeri.

CCXLI. ker. ülés jul. 19kén. Elnökök kik előbb. Tárgy: a balparti vasutársaság folyamodása.

Miután a KK. 9 1/2 óratól delután 1 óráig ismét sokat beszéltek, végre következők határozattak: 1-ször egy fölrásban ő felségét megkérni, hogy miután a KK. az 1836: 25. t. czikket módosítani kívánják, különben pedig a balparti vaspálya vonalt az ország érdekeivel minden mas vonal előtt egyezőbbnek látják, mint-hogy ezen vonal ellen némi mozgalmak keletkezése esett értésükre, addig is, míg a vasutakról még ezen országyűléstől törvényjavaslatot elebe nem terjesztend-nek, jóváhagyását sem a netalan építetni szándékolt Bruck-győri, sem más bármily vonal építhetésére adni ne méltóztassék. A fölrásnak Cs. követe által illy tartalommal leendő fölterjesztésére szavaztak: Abauj, Zemplén, Sáros, Szatmár, Szabolcs, Szepes, Gömör, Torna, Ugoicsa, Bihar, Marmaros, Csongrád, Csánád, Arad, Temes, Torontál, Krassó, Nyitra, Sopron, Vas, Nógrád, Zala, Komárom, Bars, Somogy, Győr, Veszprém, Baranya, Fehér, Esztergam, Moson, Turóc, Pozsega, Verőce, Szerém; ellene szavaztak: Ung, Borsod, Heves, Bereg, Bekés, Póson, Trencsén, Liptó, Hont, Zólyom, Pest, Tolna, Arva; tehát 35 13ellen. — Az, hogy ezután minden külön vaspályá-ra külön törvény kívántatik, elfogadattván egy vasutakat tárgyzó törvényjavaslat készítése, mennyiben volna t. i. az 1836: 25. t. cz. módosíthatandó, és a vaspályákról külön rendelkezés teendő, a kereskedési kerületi választmányra bizaték: — mi pedig a társaság által beadott kéreményt illeti: értekezék a finansialis országos választmány a balparti társasággal az árszabálynak o. gyűlési-leg leendő meghatározása, s az ország által nyitandó száztöli biztosíték és az iránt, hány évek múlva volna kész a társaság a pályát a nemzetnek átengedni, szóval aziránt egyezkedjék, hogy milly viszonykedvezményeket nyújtan-d a balparti társaság azokért, mellyek részére kimondat-tak, a fölrásban is beviendők, egyebként a finansialis vá-lasztmány e részben a fölrásban kimondottakra legyen folytonos figyelemmel.

CCXLII. ker. ülés jul. 20kán. Elnökök kik előbb; Jegyzők: Szemere, Palóczy. Tárgy: a bür-tönrendszerben tett módosítások hitelesítése és az indít-ványok sorozata.

Szemere fölvássa a büntető könyv 3dik részében, melly a bürönrendszert foglalja magában, tett módosi-tásokat, s ezek hitelesítettnek. — Ezután a 10 írott iv-ből álló néhány száz indítvány vétetett föl a végett, hogy ezek közül kiszemeltessenek azok, mellyek még jelen o. gyűlésen tárgyalás alá veendők; meg is kezdé Pa-

lóczy az olvasást, de olly zaj között folyt a tanácskozás, hogy az elnökség kénytelennek érzé magát kimondani, mi-kép a hallgatóság hallgat, de a követek nem akarnak hallgatni. Nemellyek látván, hogy az illy modorban meg-kezdett sorozat eredményre nem vezethet, csak a prae-ferentialis indítványokat kívánák kiszemeltetni, masok azon sorozatot ohajták megállapitattni, mellyszerint az indítványok fölveendők lesznek, beszéltek arról is, hogy az illy eredményre nem vezethető ülésnek nincs több si-kere, minthogy az idő legalább egészen hiaban ne essék.

— Egy két szavazás is volt, és erre azon követek be-hívtak, kik a szomszéd teremben tanácskozó finansialis választmánytagjai és a szavazat kimondás után azon-al visszatértek a választmányi terembe. Nagy bajjal azon indítvány, hogy a törvényszékek és bíróságok rendezte-senek több részletekkel együtt még jelen országgyűlés alatt fölveendőnek elfogadattak, de az elfogadás után egy követ nem vonakodott nyíltan kimondani, hogy bár ez elhatározottak is, de azért bizony senki sem hiszi, hogy az csakugyan föl fog vétetni. Nagy zavar között egy két indítvány praeferentialisnak s így fölveendőnek más egy kettő föl nem veendőnek határozattván, az ülés delután 1 óra után eloszolt.

A középponti balparti vasut társaság választmányának jelentése az ország közszükségeinek kijelölésével megbízott orsz. alválasztmányhoz.

Alábbirtak az ország közszükségeinek kijelölésével megbízott országos alválasztmány által fölszólittatván, hogy miután tudva lenne, miszerint az ugynevezett kö-zépponti vaspálya eszközésére alakult társaság a nemzet partolása által igérne magának biztosabb sikert s azt kü-lönösen bizonyos kamatok biztosításában ohajtana elér-ni, — az elénkbe adandó kérdésekre adnánk határozott nyilatkozatot, még pedig ollyaténkép, hogy abbeli nyi-latkozataink a társaság lehető végföltételeiként tekin-tethessenek, minthogy azoktól függend a nemzet hajl-ma is, s így a vállalat biztos eredménye — a társaság kívánságának teljesítésére nézve — mihez képest az elénkbe adott következő kérdésekre ugyan is:

1or Mint érti a vállalkozó társaság a kamatok biz-tosítását, mennyiségét, formáját és az évek számát te-kintve? s mi az oka hogy a társaság most garantiát kér mellyről vállalkozása előbbi időszakában említést sem tön.

2or Mi biztosítékokat nyújt viszont a vállalkozó tá-rsaság a nemzetnek, hogy a kérdéses vaspálya valósgal fölépülend?

3or Mi megnyugtatót nyújt a társaság, hogy a szállítás lehető legolcsóbb leend.

4er Mikép fog a kérdéses vaspálya építtetni, s mi biztosítékokat nyújt a társaság arra nézve, hogy az való-sággal ugy is fog építtetni? — Végre

5or A nemzet ellenörködési befolyására tekintő-leg mi véleményel van a társaság?

Pontonkint a legűszintébb és határozott fölvilágosi-tó s kötelező nyilatkozatainkat ezekben terjesztjük elő:

Az elsőre: A társaság azon hiedelmében fogott vállalatához, hogy a kérdéses vaspálya az ország fe-kvéséből kifejtett mellözhetetlen szüksége is, a nemzet-nek annál fogva biztos reménye lehet a felől is, hogy a közlekedés gyorsítása a kereskedésnek a mostanihoz ké-pest sokszorozott élénkségét, s az ezzel multhatatlanul kapcsolatban álló nemzeti jólét s a productív erő gyara-podását állitandja elő, s így a vállalat első éveiben sem mutatand veszteséget, — ehhez képest a társaságnak az által hogy a nemzet még is bizonyos kamatok biztosítá-sával járuljon a vállalat előmozdításához, nincs egyéb czejlja, mint a sikert minél bizonyosabban eszközölhet-ni, mert a mai korban Europa csak nem minden tartoma-nyában ekkép is ápolttatva a vállalkozó társulatok, csak így lehet minden kétséget kizáró bizonyossággal föltenni, hogy e részvények a legszilárdabb hitelű egyé-nek sajátjaul meg maradandanak, — illy őszintén be-vallott combinatiók után a társaság megnyugszik azon:

a) Ha a vállalatba befektetendő költségek után öt percent számittatván, ebből 3 pcentet a társaság maga ma-gának, a negyötöt ötig mutatkozó különbseget pedig a tá-rsaság javára a nemzet biztosítja, — olly értelemben t. i. hogy a biztosítás maximuma két pcent ugyan, de ez csak annyiban számítható a nemzet terhére, mennyiben a jö-vedelemből nem telik például 3 1/2 pcent földözthetvén, a nemzet csak egy fél percent megterítésére leendő kö-telezett s így tovább.

b) Megnyugszik a társaság ha a nemzet ebbeli biztosítást csak husz esztendőre vállalja el, — s a biz-tosítást csak a vállalat tökéletes végrehajtásától veendő kezdetét.

c) Tökéletes nyugalmat jelent ki a társaság, ha a nemzet a biztosítást törvény által általánosságban ki-mondandja jelenleg — mert a föntebbiek szerint nem vélheti a társaság — hogy e törvény ténylegesen nemzeti terhelést vonhasson maga után, de ha ez mégis megtörténnék, a társaság arra nézve: hogy a nemzet törvényben kimondott biztosításának foganatát és ered-ményt is eszközzend, nem kételkedik, — sőt

KÜLFÖLDI NAPLÓ.

d.) A társaság késznek nyilatkozik mind azon összeget, mely a kifizetett 20 év alatt a nemzet által a társaságnak biztosított kamatok fejébe fizetettik, a midőn a nyereségy a tiszta jövedelem fölszámítása szerint 8 pcentet meghaladand — a 8 pcent fölöslegéből vagy megtéríteni: vagy a nemzet intézkedése szerint a szállítás olesőbbítására fordítani.

A másodikra: A társaság úgy vélekedik, hogy már maga azon aggodalmas költséges kitérő fáradság, mellyel vállalkozásának eredményre lehető juttatását annyi visszás körülmények közt, mind emai napig szorgalmazza eddig tett költségek azon összege, mely 230, 000 frt már meghalad s a vállalat hasznos reménye, mely a nemzetével ugyan az és egy, s végtére a társulat szabályai, mellyek szerint minden fél évben, mellyeknek mulhatlanul lefizettni kell; elegendő biztosítást nyújtanak a nemzetnek arra, hogy vissza lépéstől felni többé nem lehet, annyival inkább mert a főntebiek szerint a nemzet részéről is pártolást a társaság csak azért kér, hogy ezéjárt annal bizonyosabban ki vihessen; mind a mellett kész magát a társaság kötelezni először arra: hogy a nemzet a pártolását kimondó törvény közhirre tételéről számítva két év alatt az egész vállalati vonalnak értvén az ausztriai határtól Debreczenig alapzatát két ötdrészben végrehajlandja. — Másodsor a vonal hét év alatt ugyan azon időtől számítva tökéletesen bevégezve leend, mely a föltételeknek, akár egyikét, akár másikat, ha a társaság nem teljesítene, fönmarad a nemzetnek tökéletes és teljes szabadságu intézkedési joga.

A harmadikra Az 1836ik tör. értelmében legfölsőbb helyen kötöt szerződésnél fogva a társaság föl van jogosítva a harmadrendű szállítmányi czikkékért, mellyek leginkább teszik a kereskedési tárgyakat s mellyeknek jegyzékét a társaság később bemutatandja, mászajától egy mérföldre 1/2 pcent követelő, nemzeti pártolás esetében azonban kész a társaság az érdeklött díjt azonnal 1 pcent leszállítani a törvényes 80 évig egyáltalában s mindaddig, meg a vállalat jövedelme 8 pcent nem hoz; ezen esetben pedig, a nemzet intézkedése alá eresztí a szállítási tarifának harmadrendű szállítmányi czikkékre nézve egy modositani: hogy a nyereségy 8 pcent semmi esetre meg ne haladhasson, de továbbá, azon idő közben is mellyben a nyereségy 8 pcent meg nem üt, kész a társaság az egy krajczárban megállapított szállítmányi bért is lejjebb szállítani, ha a nemzet ezt érdekében fekdüni tapasztalná, csak hogy ez esetben a társaság az ezen leszállításból eredő veszteségért a nemzetől kárpótlást követel. — Ezek mellett

Ha a társaság a nemzet pártolását a főntebiek szerint megnyerendi, kész a társaság arra is, hogy 80 év elteltével egyenesen a nemzet intézkedésétől függjön akár a szállítványi tarifát egész terjedelmében meghatározni, akár, ha e részben a társasággal megegyezni nem tudna, a kérdéses vaspályát az ausztriai határtól egész Debreczenig magához váltani, melly utóbbi esetben a megváltás összegének kiszámíthatása végett, a jövedelmezés semmi tekintetbe nem vétethetik, hanem egyedül és pusztán a vaspálya anyagának becsértéke, a kisajátítások végett teendő költségek azonban azon mennyiségben fognak megtéríteni, a mennyiben az a társaságnak jelenleg kerültek, nem is kíván a társaság magának egyebet kikötni, minthogy a nemzet akár egyikét, akár a másikat a főntebiek közül talán inkább a nemzet érdekébe határozandónak, a nemzet társasággal a 80 év eltelté előtt 10 évvel tudassa.

A negyedikre és ötödikre: az építendő vaspálya tervei bár kinek, ki azt megtekinteni ohajja s bár mikor előmutattatni fog, s kész magát a társaság kötelezni, hogy a mint azon tervekben a veres jegyzékü vonal részletesen kidolgozva van, nevezetesen az ausztriai határszélektől kezdve Pestig gözerőre, Pestről Debreczenig pedig loerőre valósággal és úgy fog építeni, vagy ha változások jönnének közbe, azok csak az építés jobb és ezélszerűbb tekintetéből történhetnek, mire nézve a biztosítás summájául egyáltalában 16 millió pengő forint vétethetik föl, oly értelemben: hogy mivel a társaság önmaga érdekénél fogva is legszigorubb s minden titkolódást kizáró számadást vinni köteles, a nemzetnek hatalmában áll a számadások vitele fölött akár küldöttségek vagy választmányok, akár állandó hivatalosok által örködni s ha bebizonyosodik, hogy a vállalat 16 milliól kevesebbe került, kevesebb mennyiség fogja a biztosítás alapját tenni, ha pedig többet: ugy a nemzet csak 16 millió után járó kamatok iránti biztosítás terhet úgy, mint az főntebb kifejtett, fogja elválni. Az itt előadottak szerint biztosítva hiszi a társulat a nemzetet a kérdés azon ágaira nézve is, melly az előforduló föntartási költségek s a bevételek és kiadások hiánytalan kimutatására nézve befolyását igénylik.

A kik egyébiránt alazatos tisztelettel maradtunk június 14kén 1844.

Franciaország. Paris, jul. 1. A Moniteur következő cikket foglal magában a kir. dotatio ügyében „Sokat beszéltek a kir. család dotatiójáról, de azt meg nem vitatták: innen számos hibás vélemények eredtek a közönségben. E hibák a trón elleni által követettek el, vagy terjesztettek szét. Minek azon politikai ros eredménye lön, hogy akiraly rágalmatokat, és helyzete, ezéjai hamis szímben állítottak elő. Szükség és kötelesség a pártok e művét megsemmisíteni, az igazságot helyre állítani, és a megesalatkottakat fölvilágosítani mind a jog, mind a tények iránt.”

N. Britannia. Az annyi vitaközésre tárgyul szolgáló levélügy július 2án ujra kérdésbe jött. Duncombe egy vizsgáló választmány kinevezését indítványozá: melly indítványt Graham J. belügy kormányzó is pártolván oly alakban: hogy 9 tag neveztesék ki ezen választmányba, és pedig 5 az ellenzék, és 4 a kormánypártiak közül, — az indítvány elfogadtatott.

O'Connell s fogoly társai hivatkozó fölratuk (writ of error) már készen áll a fölsőház, mint az ország legfőbb fölebbviteli törvéyszéke előtt fölvetelre, s minél előbb tárgyalás alá is jó. A fölebb vivők ügyvédei, következő irügyszikartagok: Wilde T. (legközelebb O'Connell Daniért). Hill D. (Steele T.—ért) Kelly Fitzroy (O'Connell J.—ért) Murphy S. T. Krompton. K. Leahy. D. Smith William. Close S. J. Peacock B. és O'Loghlin M. Cohlman.

Dublin a befogatás 28dik napján. Irhon nemzeti nagy kérdése napról napra szemlatomást halad. És ámbár könnyen megfogható, hogy azon események, mellyeknek mmindennap tanui vagyunk, a külföldet — mint az ország hely, és személyek részletes ismeretével szükölködöt — egész jelentőségükben nem érdekelhetik; más részről történnék meg is oly jelentelek, mellyek bár mint egyesek az egész egybefüggésből kiszakítva, a külföld szemé előtt is, mint figyelemre méltó változások tűnhetnek föl, s a nemzeti egység és repeal ügy előhaladásának csaltatlan mérlegül szolgálhatnak. — Szigetünk egyik északi grófsága Down rég időtől fő székhelye volt az orangismusnak, teljes anticatholikus bigotteriával, s legszenvedelmesebb politikai gyölölettel mindaz iránt, mi csak a repeal kérdésre vonatkozott. — Különösen kitünteté pedig magát e tekintetben az — Irhon történetében — annyira bélyegzett B a m b r i d g e várossa, s talán emlékeznek is fízt. olvasóink; miszerint pár évvel ezelőtt, O'Connell midőn örök emlékü bellásti politikai látogatását tevé: kénytelen volt áruában e városon fitkon át haladni, ne hogy nyilvános meggyalázásnak vagy — mint fenyegetve volt talán meggyilkolásnak tegye ki magát. Képzeltetni tehát, milly bámulatot gerjesztett Irhonban, midőn utósó vasárnap ezen B a m b r i d g e-ben több ezer protestans ember alkotta nyilvános gyűlés tartatott, egy kitünő protestans földbirtoikos elnöktele alatt; hogy így sympathiájukat „O'Connell, s több Richmond Bridewellben be tömlőczött mártyr társai iránt nyilvánítsák” — „azon igazságtalanság ellen, mellyel őket illették elkeseredéssel ellen mondjanak” zajgo tetszés nyilvánítás közt hívják föl magokat „hogy a szabadtó intő szavainak engedelmeskedjenek” s a biztosítást oly hiedelemmel fogadják: hogy: „a milly igaz, hogy a nap holnap följö — oly igaz az is, hogy az ir nép még nemzeti méltóságra fölemeltekik, ha O'Connell intéseit a bekéret törvényességre, és kitartásra követendik.” — ki egy év előtt ezen itt érintett Fivey James elnök ur szavait B a m b r i d g e-ben nyilvánosan hallatta volna, megkövezék vala, s most a legrendkívülibb tetszés nyilvánítások közt fogadtatták! — Mindezeket Peel Robertnek, a statuspörnek, O'Connell bezaratásának — s az orosz czár látogatásának köszönhetni. Ezen utól említett esemény, bár mi czéltől történt legyen is, Irhonban minden pártkülönbség nélkül, sokkal nagyobb és élénkebb benyomást szült, mint bármely részén is Európának. S ha illyesek, a miket itt említettem B a m b r i d g e-ben történnék, lehet képzelní, s következtetni, milly folyamat nyert a repeal. Mellékesen legyen megemlítve a kormány ismét több bekebirakat, mint tekintélyes fölbirtokosokat léptetett ki hivatalukból, mivel a repeal társulathoz csatlakoztak, vagy nyilvánosan az unio megszűntetése mellett nyilatkoztak. — Talán némelylek esodálkozni fognak hogy eddig Grey gróf Irhon lordhelytartója hivatásárolí lemondását nem is említettem? de itt ezen dolog oly esekélységnek tetszik, Irhon ügyeit érdeklőleg, hogy az csak említett is alig érdemel. — Ki lesz utódja? — még itt nem tudatik, s talán még maga kormány sem tudja. Egyébiránt az itt érdek nélküli, s úgy hisszük nem is sokan fognak tolakodni e hivatalért, s nem fognak leginkább olyak, kiknek egy

kis elmetehetségük van. — Irhon valódi igazgatója Richmond Bridewellben ül, s egyébiránt igen jól és vidámon érzi magát. Tegnap előtt bajtársai a thumi és sasheli érsekek, ardagh-i, watterford-i, elphin-i, raphoes-i ferns-i, chalger-i és meath-i püspökök látogatták meg, s tegnap a meath-i püspök sz. misét mondott a szabadtó tömlőczében. — Már ezelőtt (mint tudva van) több püspökök látogatták meg O'Connellt, ezek közt a dublini érsek is, ki egyébiránt a tory kormánynak, némü hivatalokért, mellyeket rokonai számára kért vagy sürgetett — jobban le van kötelezve, mint sem jelenleg maga is szeretné, mint állásához illő. Egyébiránt épen ezen pillanatban beszélnek a cath. hierarchiának egy ünneplés demonstratiójáról, s egy illyennek szükségéről a jelen körülményekben, a cath. clerusnak minden tagja Irhonban tökéletes egyetértésben van. Kevés napok mulva a püspökök hivatalosan fognak nyilatkozni, s ezt azonnal közlendeni el nem mulasztom; most még kénytelen vagyok fölötte halgatni. — Irhon püspöksége ismeri állását, és kötelességét, s hogy ezt sohasem tévesztette szem elől, tanusítja Irhon története. Azon nagy bizalom, s magas tekintely, mellyben főpapjaink a romai sz. szék előtt állnak, jobb alapon nem is építhető. — Mi előtt soraimat bezárnám, még Sheil Richard urról kell néhány szót szólanom, ki jelenleg Londonban az alsóházban időzik. Ezen jeles szónok időzése Irhonban igen kedvetlen érzéseket ébreszt föl, s egy nyilvános levél, mellyet legközelebb, Wyse urhoz, (kivel mint tudva van a whigkormányban részt vett) küldött, a társulat utóbbi ülésében, — melly O'Brien elnöktele alatt tartatott — minden kikerüléseket mellözö egyenes, és nyomatékos, — nyilatkozatra fölszólítani határozatott. — S valóban Sheil azon ponton áll, hogy mindenkitünő tehetséges varizs szónoklata daczára, Irhonban népszerűségét s ez által minden befolyását elveszítte. Talányos maga viselete azonban a következőkben megfejtsére talál. — Hogy ő meggyöződése szerint repealer, ezért nemcsak 11 évi repealalmüködési jót állanak; de e fölött kétség sem támadhat: de ezen meggyöződését követnie, s e szerint működnie, tiltja egy magán érdek, s egy magán körülmény, melly azonban a nyilvánosság elebe nem tartozhatik. Ehhez járul még nagyravágyása, és saját egyeni állapota, melly mellett oda számít, hogy a megbukásának, már elfojteit föltüntető tory kormány lelépésével, a whigkormány tagja legyen, s ez utját, nyilvános repeal nyilatkozatával elzárni nem akarja. Azonban alkalmasint, a jelen fölszólításra következő feleletétől függend, ha valjon egyszersmind dungarvani parlamenti helyét is el nem veszti é. Wyse ur (kedves barátja) hason sorost várhat. — Mi alatt az repealerek részéről mindent elkövetnek a legszárdabb orangista ellenzők kibékítésére, ezen két ur attól felhet hogy önző idézésük által a repeal hajból kivettettek, legfölebb is M a c d o n n e l Aeneas sorst osztandók.

Bel- és külföldi telegraph.

P o z s o n y, jul. 17én. Ma délelőtt hirdettek ki a kir. tábla ítelete, mellyet az Orosz Elek gyilkosai fölött hozott, s az ítelet a kir. tábla kebléből kirendelt küldöttség által a városházi börtönben lévő két gonosztevő előtt is a városházi teremben azonnal kihirdettetett. Mindketten pallosra vannak ítelve. Az egyik rab a hóhérpallos hallatára sohajtott, a másik testében megrázkodni látszatott, lehet hogy bűnüket megbánák, de talán csak azért, mert a miatt a kedves élettől kellend megválniok. — Franciaország területe 52,768,617 hectare, miből 2,153,616 h. utak, folyók, városok foglalnak el. Az évenkénti jövedelem 4,526,896,890 frankra rüg, ebből 419,029,152 borért, 59,059,150 palinkáért, ezenkívül 84,422,137 fr. almaborért. A marha becsé 51,568,845 fr. — A windsori kastelyba letett arany és ezüst edények 2 millió font stre becsültek. IV György teljes asztali készülete aranyból 130 személyre minden szükségessel el van látva. — Mauvais esillagász Parisban Hercules esilgképben egy új üstökösöt födözött föl. Ugyan ezt már Bornban is láttak, jó szemmel táveső nélkül is látható, világossága tömött, s magvat képező, üstöke nines. — Troy érsek, Irhon primásának halála után 10 és 1/2 pcent találtak, s barátai kénytelenek valának eltakarítására aláírást nyitni. — A Nemours hgnő jul. 12. Neullyben szereneségen egy hget szült, kit a kiraly alenconi hgnek özmeszett.

Statuspapirok és részvények árkelete.

Bécs. július 20kán 1844.	
5 pcent statusköt.	110 ¹⁵ / ₁₆ p.ft
4 pcent statusköt.	100 ⁷ / ₈ —
3 pcent statusköt.	—
1834ki statuskölesön (500 ft)	75 ¹ / ₃ —
1839ki statuskölesön (250 ft)	—
1839ki statuskölesön (50 ft)	65 —
Pesti lánchíd-részvény (100 ft)	—
Gőzhajó-részvény (500 ft)	563 ¹ / ₂ —

Dunavizállás: július 22kén: 10° 9' 0" 0 fölött.